

Gazeta ADMINISTRAȚIEI JUDEȚENE

NR. 41 / 2019

Crăciun în Maramureș

Sărbătoarea Crăciunului este, poate, cea mai aproape de sufletul maramureșenilor, pentru că simbolizează bucurie și speranță. Iar tradițiile și obiceiurile de iarnă din satele maramureșene sunt fascinante.

„Crăciun în Maramureș”

Înseamnă identitate, tradiție, credință și ospitalitate

Sărbătorile de iarnă și, în special, Crăciunul sunt momente speciale, în care „a dăru” e mai important decât „a avea”. Maramureșenii au știut dintotdeauna să dăruiască celor care le trec pragul, nu doar bucate alese, ci și o parte din sufletul și identitatea lor. De aceea, sărbătorile de iarnă au în Maramureș un farmec aparte, pentru că oamenii acestor locuri știu că cel mai frumos cadou pe care îl poți face cuiva nu se pune sub brad, ci în suflet. Cei care petrec sărbătorile de iarnă în Maramureș, nu vor uita niciodată bucuria, căldura sufletească și identitatea acestor locuri care îmbină, în tradiții și cultură, dragostea maramureșenilor față de Dumnezeu, față de bine și frumos. Într-o perioadă a globalizării și a crizelor identitare, Crăciunul a rămas pentru maramureșeni la fel de profund și autentic ca și în urmă cu un secol. Și toți cei care aleg să petreacă această perioadă specială în

județul nostru, se pot convinge de acest lucru. Sărbătoarea Crăciunului este, poate, cea mai aproape de sufletul maramureșenilor, pentru că simbolizează bucurie și speranță. Iar tradițiile și obiceiurile de iarnă din satele maramureșene sunt fascinante. Și, la sfârșitul lunii decembrie, sunt puse în scenă pe ulițele Muzeului Satului din Baia Mare, în cadrul unui eveniment devenit la rândul lui tradiție și ajuns la cea de-a XI-a ediție: „Crăciun în Maramureș”. De fapt, întregul județ îmbracă straie de sărbătoare, iar seria evenimentelor derulate sub acest generic depășește granița locului. Pe tot parcursul întregii perioade, până în 28 decembrie, în marea majoritate a localităților din județul nostru au loc concerte de colinde, festivaluri, mese rotunde, expoziții, piese de teatru, târguri de artă populară și multe alte acțiuni organizate de primării, centre culturale, muzee, biserici,

case de cultură. Totul culminează cu evenimentul de la Muzeul Satului, în care, maramureșenii reconstituie, practic, Crăciunul autentic, primindu-și oaspeții cu colinde, tradiții, obiceiuri, bucate alese. Evenimentul „Crăciun în Maramureș” se adresează tuturor gusturilor și preferințelor, iar hotelurile și pensiunile din județ sunt pregătite să îndeplinească și cele mai neașteptate dorințe culinare, oferind, pe lângă prezentarea obiceiurilor specifice, și plimbări cu sania trasă de cai sau alte atracții turistice surprinzătoare.

Vă invităm, așadar, la o călătorie în timp, la o incursiune identitară la capătul căreia veți descoperi cu adevărat bucuria de a primi în suflet tot ceea ce Maramureșul și maramureșenii pot să vă dăruiască: identitate, tradiție, credință și ospitalitate.

Gabriel Valer Zetea, președintele Consiliului Județean Maramureș

„CRĂCIUN ÎN MARAMUREȘ”

Obiceiurile de sfârșit de an încep cu Crăciunul, mare sărbătoare a creștinilor, care anunță Nașterea Domnului Christos.

Crăciunul este anunțat încă din seara de 24 decembrie, când toată suflarea satelor merge la biserică, unde se oficiază slujba Nașterii Domnului, după care toți participanții pleacă înspre casele lor unde se pregătesc pentru a primi colindători sau pentru a merge la colindat. Grupurile se organizează pe categorii de vârste: copii, feciori și fete, adulți și bătrâni.

Repertoriul colindelor este foarte variat. Domină colindele creștine, dar circulă și colinde care vorbesc despre „facerea lumii”, variante ale baladei Miorița, colinda cerbului și colinde cu conținut istoric.

În această perioadă se practică în satele Maramureșului o serie de jocuri cu măști, care, prin conținutul lor, aduc mesaje din trecutul îndepărtat. Foarte interesant și cu valențe artistice de mare rafinament dramatic este teatrul religios „Viflaimul”. Acesta se organizează în multe sate maramureșene. Piesă în versuri de factură populară, acesta surprinde drama liturgică a Nașterii Domnului Christos. Are 24 de personaje, în general mascate. Este jucată exclusiv de feciori-bărbați, chiar și rolul

Fecioarei Maria. Se evidențiază prin valențele plastice măștile cu draci, în toată ierarhia lor, de la Sărsăilă la Scaraoschi. „Viflaimul” se joacă în curtea bisericii, dar și pe la curțile și casele oamenilor.

Doamna Moarte este un personaj care însoțește cetele de „draci” în cadrul spectacolelor de teatru popular ce au loc anual în timpul sărbătorilor de iarnă din Maramureș. Este singura mască feminină, dar rolul este interpretat tot de un flăcău. Costumul ei diferă total de celelalte prin faptul că, în general, este îmbrăcată în alb;

obiceiuri, tradiții, superstiții

de regulă, se folosește o cămașă de port femeiesc întoarsă pe dos. Capul este acoperit cu o mască în formă de con, care atinge uneori în înălțime 60-80 centimetri. Ca accesoriu de bază are o coasă sau o seceră de care nu se desparte niciodată.

Trei păstori

Trei păstori se întâlniră
Trei păstori se întâlniră
Raza soarelui, floarea soarelui
Și așa se sfătuiră:
Haideți fraților să mergem
Haideți fraților să mergem
Raza soarelui, floarea soarelui
Floricele să culegem.
Și să facem o cunună
Și să facem o cunună
Raza soarelui, floarea soarelui
S-o-mpletim cu voie bună.
Și s-o ducem lui Hristos
Și s-o ducem lui Hristos
Raza soarelui, floarea soarelui
Să ne fie de folos.
....

Sus la poarta Raiului

Sus la poarta Raiului, poarta Raiului,
Paște turma Tatălui, turma Tatălui.
Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.
Lângă ea un legănel, leagăn legănel,
Cu un copilaș în el, copilaș în el,
Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.
Dar la poartă cine stă? Oare
cine stă?
Stă chiar Maica Precistă, Maica
Precistă.
Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.
Copilașul când dormea, puiul când
dormea,
Maica Sfânta lin cânta
Maica lin cânta
Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin și iară lin.
....

Deschide ușa, creștine

Deschide ușa creștine
Că venim din nou la tine.
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Drumu-i lung și-am obosit
De departe am venit.
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Noi la Vișlaem am fost
Unde s-a născut Hristos,
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Și-am văzut pe a Sa mamă
Pe care Maria-o cheamă.
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Cum umbla din casă-n casă
Ca pe fiul ei să nască
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Umblă-n sus și umblă-n jos
Ca să nască pe Hristos
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Umblă-n jos și umblă-n sus
Ca să nască pe Iisus
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Mai târziu găsi apoi
Un staul mândru de oi
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Și-acolo pe fân jos
S-a născut Domnul Hristos
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Îngerii din cer coboară
Staulul de-l înconjoară
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Îngerii cu flori în mână
Împletesc mândră cunună
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Pe cunună-i scris frumos
Că S-a născut Hristos
La mulți ani, mulți ani cu bine!
Care cu puterea Sa
Va împărăți lumea
La mulți ani, mulți ani cu bine!
....

Sus, boieri

Sus, boieri, nu mai dormiți
Vremea e să vă treziți
Casa să v-o măturați,
Flori de măr
Și masa să v-o-ncărcați.
Flori de măr.
Că umblăm și colindăm
Și pe Domnul lăudăm.
În seara Ajunului,
Flori de măr
Până-ntr-a Crăciunului.
Flori de măr.
Că S-a născut Domn prea bun
Flori de măr
În sălașul lui Crăciun,
Flori de măr
Că S-a născut Domn frumos
Flori de măr
Cu numele de Hristos,
Flori de măr.

O, ce veste minunată

O, ce veste minunată
În Vișlaem ni se-arată
Astăzi S-a născut
Cel fără-nceput
Cum au zis proorocii.
Mergând Iosif cu Maria,
În Vișlaem să se-nscrie.
Într-un mic sălaș
Lâng-acel oraș
S-a născut Mesia.
Pe Fiul în al Său nume,
Tatăl L-a trimis în lume
Să se nască și să crească
Să ne mântuiască.
....

Viflaimul reprezintă o scenetă de teatru popular în care apar mai multe personaje biblice care au legătură cu momentul Nașterii Domnului. Astfel, în Viflaim apar Iosif, Maria, Irod, vestitorul, hangiuul, îngerul, doi păstori, cei trei crai de la răsărit, doi ostași, moartea, dracul, moșul și străjerul.

Sceneta este prezentată din ce în ce mai rar, astfel că doar în câteva dintre zonele Maramureșului mai poate fi întâlnit acest obicei. În Ieud, dar și în alte localități de pe Valea Izei, tradiția s-a mai păstrat, cu toate că uneori Viflaimul nu mai este prezentat în Ajunul Crăciunului, așa cum se obișnuia în trecut.

Umblatul cu „steaua”

Din Ajunul Crăciunului și până la sfârșitul zilelor de Crăciun - în unele zone, până mai târziu - se umblă cu steaua. În special copiii sunt cei care poartă vestea Nașterii Domnului, fiind astfel asemeni Magilor care au fost călăuziți de o stea pentru a ajunge la Bethleem, locul nașterii lui Iisus. Stelarii, care sunt copii mai mici sau mai mari, poartă steaua îmbrăcați în costume populare sau în costume albe cu panglici multicolore, purtând coifuri cu numele personajelor biblice. Steaua cu care umblă copiii este împodobită cu hârtie colorată, iar în centru are o icoană de hârtie care simbolizează o scenă biblică. Ajunși la casa gazdei, stelarii cântă la poartă sau în casă, iar apoi sunt răsplățiți cu colaci, mere, nuci și, mai recent, cu bani.

Umblatul cu „capra”

În prezent, în satele din Maramureș se practică jocul caprei cu acompaniament muzical sau jocul caprei inclus într-un spectacol popular complex.

La fel ca și la alte jocuri cu măști practicate în timpul sărbătorilor de iarnă, și la jocul „caprei” apar, pe lângă măștile clasice (capra, ciobanul, țiganul), măștile de „draci” sau „moși” care strigă, chiuie și fac spectacol prin mișcările lor caraghioase.

Personajele care fac parte din scenetă merg din casă în casă și strigă „Primiți cu capra?”. Apoi, jocul „caprei” se desfășoară sub forma unei scenete comice care reprezintă târguiala dintre vânzător și cumpărător.

Persoana care joacă rolul caprei este acoperită cu o țesătură peste care sunt cusute năframe sau panglici de mătase. Pe un fundal zgomotos, susținut de lăutarii care însoțesc grupul, capra saltă, se smucește, se rotește și se apleacă, clămpănind ritmic din fâlcile de lemn.

Atmosfera este veselă, buna dispoziție fiind creată de prestația participanților, dar și de costumația acestora. La final, grupul primește din partea gazdei cozonac, mere, covrigi, țuică fiartă sau chiar bani.

Jocul „caprei” este la origine un ceremonial grav, care, conform etnologilor, își are originea în Grecia antică. Jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor la animalele din turmele păstorilor și recolte bogate.

Brondoșii (Cavnic)

Obiceiul are semnificații străvechi, având rolul de purificare a spațiului și de alungare a spiritelor rele. Obiceiul este întâlnit doar în orașul Cavnic, între Crăciun și Anul Nou, fiind unic în Maramureș. Acesta se practică din cele mai vechi timpuri și, an de an, atrage numeroși turiști din țară și din străinătate. Atât turiștii, cât și localnicii se bucură în momentul în care se întâlnesc cu brondoșii, pentru că astfel oamenii cred că în noul an le va merge mai bine.

Brondoșii sunt tineri îmbrăcați în costume tradiționale – cămașă și pantaloni de culoare albă – iar pe cap poartă măști confecționate din piei de oaie sau de capră. Cel mai important element din vestimentația acestora este brăul cu numeroase clopote de alamă, cu care aleargă de-a lungul străzilor și sperie trecătorii.

Vergelul

În câteva localități din Maramureș, printre care Bozânta Mare, Bozânta Mică, Arieșu de Câmp, Ardușat, Bârgău, Merișor, petrecerea cea mai așteptată cu ocazia sărbătorilor de iarnă este Vergelul (dans la șură, iar mai nou în Căminul Cultural). În forma tradițională, cu momente rituale, acest obicei a existat până la sfârșitul secolului al XIX-lea, păstrându-se într-o formă nealterată la Coruia.

Cu câteva zile înainte de Vergel, feciorii aleg locul de desfășurare a evenimentului și ce muzicant vor angaja. Organizatorii trimit câte un băiat la fiecare față acasă pentru a o duce la Vergel. Pe lângă mâncare și băutură (adusă de către

participanți), tinerii au parte de multă distracție și dansuri specifice acestui eveniment, printre acestea fiind „Danțul dintâi”, „Patru pași”, „Șapte pași”, „Codrenească” și „Roatile”.

Vergelul are la origine un ritual premarital, prin care fetele ghicesc șirul nunților din anul respectiv, cu ajutorul inelelor și al vergelelor din războiul de țesut. Acesta este un mod de a petrece și a se distra pentru tinerii căsătoriți, fetele de măritat și feciorii din sat în perioada sărbătorilor de iarnă.

ROMANIA IN EUROPA

MARAMURES IN ROMANIA

Legenda:

BAIA MARE	Municipiu	Punct Vamal	Peșteră	Mănăstire
SIGHETU MARMATIEI	Oraș	Râu	Cascadă	Castel, cetate
Orcești	Comună	Lac	Punct belvedere	Meșter popular
	Drum principal	Vârf	Izvor mineral	Părtie de schi
	Drum secundar	Chei	Stațiune balneară	Escaladă
	Alte drumuri	Pas	Unitate de cazare	Rafting
	Cale ferată	Tunel	Camping	Parapantă
	Benzinărie	Mină	Sit UNESCO	
	Aeroport	Rezervație naturală	Muzeu	
		Zonă protejată	Biserică de lemn	

Consiliul Județean Maramureș

visit Maramureș.ro

Consiliul Județean Maramureș
Biroul de Turism
Baia Mare, Str. Gh. Șincai, Nr. 46
Tel: +40 262 206 113
office@visitmaramures.ro
www.visitmaramures.ro

INFORMAȚII GENERALE

Drumuri importante și puncte de intrare în județ:

- drumul E 58/DN 1C, din direcția Ungaria (punct vamal), trecând prin Satu Mare, ajungând la Baia Mare și continuând spre Cluj-Napoca
- drumul DN 18, din direcția Vatra Dornei, trecând prin Borșa, Sighetu Marmăției (punct vamal cu Ucraina) și

ajungând la Baia Mare

- drumul DN 17C, din direcția Bistrița și ajungând la Borșa
- drumul DN 19, din direcția Satu Mare, trecând prin Pasul Huta și ajungând la Sighetu Marmăției

www.visitmaramures.ro

Zânele Vestitoare

Acest obicei este întâlnit în două localități din județul Maramureș: Borșa și Săcel. Zânele Vestitoare ale Crăciunului sunt trei fete îmbrăcate în haine albe, frumos împodobite, care umblă din casă în casă și vestesc Nașterea lui Iisus.

Zânele vestitoare au câte o baghetă magică realizată din buruieni perene. Ele sunt considerate zâne bune care ajung pe la casele gospodarilor în seara de Crăciun, rostind texte speciale. La final, cele trei zâne sunt răsplătite cu daruri tradiționale sau cu bani.

Herdețușurile din Văleni

Herdețușurile reprezintă un obicei neobișnuit întâlnit în satul maramureșean Văleni. Acesta are loc în ziua de Crăciun și presupune ca localnicii care au avut un comportament nepotrivit de-a lungul anului să fie „muștrați” în public de câțiva tineri mascați.

Astfel, după ce lumea iese de la slujba de Crăciun, tot satul participă la acest eveniment și ascultă glumele care se fac pe seama celor care sunt leneși, înșeală, beau prea mult ori au alte metehne neacceptate de comunitate. Participanții se distrează, iar astfel îi muștră pe cei care nu trăiesc după regulile nescrise ale vieții la țară.

Pe de altă parte însă, pentru cei vizați nu este prea plăcut să își audă numele, în condițiile în care ceea ce au făcut este auzit de toată lumea. De cele mai multe ori, fetele sunt cele mai speriate că ar putea fi pomenite cu această ocazie. Astfel, părinții ar putea afla lucruri pe care nu le știau despre ele. Cu toate acestea, la final, toată lumea se întoarce spre case zâmbind și glumind pe seama celor auzite de la tinerii mascați.

Jocul Moșilor

Jocul Moșilor este unul dintre cele mai vechi jocuri, fiind un dans arhaic care se dansează în casele în care sunt fete de măritat. Acesta este practicat numai de tineri cu vârste cuprinse între 16 și 20 de ani. Dansatorii poartă măști confecționate din lemn, viu colorate, piei de animale pe cap și sunt îmbrăcați cu piei de oaie neprelucrate pentru a nu fi recunoscuți. Costumul este astfel alcătuit încât să sugereze prezența moșilor, a strămoșilor chemați, conform tradiției, să îndrume tinerii care se află la începutul vieții de adult.

Jocul Moșilor reprezintă un ritual inițiativ, moșii fiind chemați să protejeze casa. Tinerii dansează cu bătele în mâini, făcând mișcări, pași și sărituri specifice jocului călușarilor. În tot acest timp, participanții la Jocul Moșilor dialoghează cu gazdele și glumesc cu fetele de măritat, iar la sfârșitul jocului toată lumea este invitată să participe la horă. Nu în ultimul rând, în familiile cu fete de măritat se fac urări tradiționale pentru o căsătorie cât mai grabnică.

Jocul Moșilor este un ritual special care se desfășoară în perioada dintre Crăciun și Revelion și care se remarcă prin ingeniozitatea costumelor pe care le îmbracă participanții care bat la ușa gazdelor pentru a le speria și pentru a le ura fericire și sănătate.

Superstiții de Crăciun

În preajma sărbătorilor de iarnă, Maramureșul devine un tărâm magic, de poveste. Obiceiurile și tradițiile ancestrale se păstrează încă aici cu sfințenie, dând sărbătorilor de iarnă un farmec aparte.

- nu se dă cu mătura
- nu se spală rufe
- nu se dă nimic cu împrumut
- se dă de mâncare pe săturate la animalele din gospodărie
- în dimineața de Crăciun este bine să te speli pe față cu apă de izvor în care se pune un bănuț de argint.

Obiceiuri de Anul Nou

În Sârbi, încă din seara de Crăciun se pune pe masă o pâine pregătită special, numită stolnic, o pâine rotundă, ornamentată cu motive geometrice și florale. Sub stolnic se pune otavă și este lăsat să stea așa până în dimineața de Anul Nou, când este tăiat și îmbucă fiecare din ea, dar, mai ales, se dă la animale, împreună cu otava.

Potrivit credinței, „câți au trecut prin casă în timpul de la Crăciun la Anul Nou, atâtea animale va avea gospodarul în acel an”.

În Budești, copiii umblă cu „Stea”, dar și cu „Capra”. Obiceiul cu „Capra” este destul de vechi și presupune trei personaje: Capra, Moșul (Cio-banul) și Vestitorul. „Capra” este îmbrăcată în alb, având în mână o imitație a capului caprei, făcută din lemn acoperit cu blană de pe capul unei piei de capră. Jocul Caprei este în ritm de Fecioresc, după cum îi cântă Moșul din fluier.

Trebuie spus că Jocul Caprei nu este un obicei specific Maramureșului. Acesta a pătruns în folclorul maramureșean în perioada interbelică, dinspre Moldova și Bistrița-Năsăud.

În satele de pe Valea Vișeuului, Jocul Caprei este bazat doar pe acompaniament muzical, în timp ce pe Iza, Mara și Cosău, Jocul Caprei este inclus într-un spectacol la baza căruia stă un text literar dialogat și care cuprinde mai multe personaje.

Tot cu ocazia sărbătorii Anului Nou, în Budești, mamele fetelor, ajutate de bărbații lor, barează ulițele satului cu lemne, pentru ca nici o fată din sat „să nu se mărite pe sate”. În Sârbi, pentru a opri fetele „să se mărite pe sate”, mamele fetelor „leagă ulițele satelor cu sir de ițe părăsite”. Cu o zi înainte de Anul Nou, ele caută în pod, prin casă, ițe care nu mai sunt folosite, le strică și firul este făcut ghem. În seara de Anul Nou întind acest fir dintr-un par în altul al gardurilor care împrejmuiesc ulițele satului.

Peșitul este practicat mai mult în satul Sârbi. Un grup de feciori se adună în seara de Anul Nou în centrul satului. Patru dintre ei iau zgârzi cu zurgălăi, ei fiind caii, precum și o sanie scurtă. Ceilalți feciori sunt Peșitorii. Întotdeauna alaiul este însoțit de ceterași, cu care fac deplasarea împreună la casa gospodarului care are fată de măritat. Intrând pe poartă, „caii” scutură zurgălăii, iar în curtea gospodarului joacă un „Bărbătesc” după muzică. Din grupul feciorilor este ales unul care să pețească, după care gazda le mulțumește oaspeților. Cheamă feciorii în casă, îi ospătează cu băutură și mâncare, iar feciorii joacă și cântă, punând fata să stea alături de cel care a „peșit-o”. După ce feciorii mulțumesc pentru ospitalitate, se duc la alte case unde

sunt fete de măritat. Se zice că fata care a fost „peșită” în seara de Anul Nou se va mărita în Cășlegile aceluși an. În sat se formează o singură ceată de „peșitori” care vizitează 8-10 fete, alegându-le pe cele mai tinere și mai frumoase. Furatul porților este un obicei întâlnit în multe sate maramureșene. După miezul nopții, feciorii iau și ascund porțile sau porțițele de la casele unde sunt fete de măritat. Uneori duc porțile în marginea satului și fac cu ele un staul de oi, mai prinzând câte un câine și legându-l de staul. Porțile erau furate în special de la acei gospodari care dormeau și nu

le păzeau în noaptea de Anul Nou. A doua zi, gospodarul își căuta poarta, iar dacă nu o găsea, o răscumpăra de la feciori, dându-le de băut și de mâncat. Furatul porților are aceeași semnificație ca și peșitul, fata a cărei poartă este furată urmând să se mărite în acel an.

Există unele obiceiuri, cum sunt moșii și babele, care sunt practicate atât de băieți, cât și de fete. Băieții fac pentru fete moși, care, în Budești, se numesc peșitori, iar în Sârbi, vindici sau metehău, iar fetele fac pentru feciori babe. Întotdeauna metehăul

este însoțit de o scrisoare în care, fie în versuri, fie în proză, își dezvăluie identitatea și scopul pentru care a venit. Pentru a fi văzut de cât mai multă lume, metehăul (moș sau babă) este pus într-un copac cât mai înalt, unde este legat cu sârmă, copacul fiind curățat de crengi, acestea fiind tăiate cu fierăstrăul, pentru ca să nu se poată ajunge la metehău cu scopul de a fi dat jos.

Dacă reușeau să-l dea jos, membrii casei vizate duceau metehăul în casă, îl puneau după masă, pe care se aflau mâncăruri și băuturi, ca un adevărat peșitor, toți cei din casă veselindu-se.

Un alt obicei specific Anului Nou este strigatul din coastă sau strigatul peste sat. Două grupuri de feciori se urcă pe două dealuri, de o parte și de alta a satului. Urmează un dialog între grupuri, prin care se satirizează fetele bătrâne și cele leneșe. Fetele ies din case și așteaptă să-și audă numele, precum și satira feciorilor.

Acești vindici, metehăi sau peșitori sunt puși numai la fetele și feciorii mai în vârstă, crezându-se că, în acel an, doar-doar se vor căsători. La aceste mascoide sunt evidențiate organele genitale și rolul lor principal este acela de a da sfaturi celor ostracizați pentru a intra în comunitate.

În ziua de Anul Nou se umblă cu uratul. Cu uratul umblă numai

băieții. Se zice că fetele nu aduc noroc. Darurile pregătite pentru cei care au urat sunt identice cu cele de la Crăciun: colăcei, mere, nuci, alune, bomboane, uneori și bani. La Anul Nou (dar și la Bobotează și Sântion), copiii și tinerii umblă prin sate cu Jocul ursului și Jocul caprei, jocuri cu măști vechi și adânci semnificații mitice.

De Anul Nou, cei cu numele Vasile își serbează ziua onomastică cu mare cinste. Uneori, în Budești, prietenii îi pun un semn, care constă în 2-3 batiste și câteva bancnote prinse la mâna stângă. În acest caz se spune că acel Vasile „a fost legat”. Cel legat trebuie să dea mâncare și băutură celor care l-au legat.

Ca un corolar al tuturor acestor obiceiuri, la Sighetul Marmației, începând din anul 1979, în prima duminică după Crăciun, se organizează un festival al obiceiurilor de iarnă, transformând orașul într-o scenă în aer liber, cu mii de participanți în costume tradiționale, mascați care aduc specificul satelor din care provin.

Obiceiuri de Bobotează

Boboteaza este sărbătoarea creștină care marchează botezul lui Iisus Christos în apele Iordanului. În Maramureș, cu acest prilej, au loc ritualuri magice de ursit.

În ajunul Bobotezei, pe masa gospodarului se află numai mâncare de post, anume pregătită pentru această zi: hribe fierte, mere fierte, vărzar etc. Ajunul se numește și zi de sec, unii dintre gospodari obișnuind să ajune până spre seară. În ajun se fac pregătirile pentru a doua zi. Se fac mâncăruri de dulce, se aranjează paturile, se întind țesăturile pentru a fi stropite cu apă sfințită când vine preotul cu crucea. Preotul umblă cu crucea și stropește cu agheasmă vasele. Înaintea preotului umblă copiii cu tiralexa. În urările rostite, copiii îi doresc gazdei să aibă multă bogăție. La fel ca la Anul Nou, fetele fac de Bobotează struț de verdeață, îl pun sub pragul casei înainte de trecerea preotului. După plecarea preotului, struțul se scoate și se pune după oglindă. Câți au trecut în urma preotului peste struț, atâția pețitori va avea fata.

Oamenii afumă întreaga gospodărie și se tămâiază inclusiv grajdurile, pentru ca Dumnezeu să dea roade în bucate. În seara de ajun a Bobotezei, doi copii ai casei sau bărbatul casei luau un colac în mână și cu o lumânare aprinsă înconjurau casa de trei ori și strigau: „Kir Alexa, Doamne, grâu de primăvară și-n pod și-n cămară!”

În Budești, un alt obicei este spălarea la râu în dimineața de Bobotează. În timp ce fata se spală pe față cu apa din râu, rostește de trei ori un descântec, pentru ca să fie iubită de feciori. De Bobotează, feciorii furau porțile de la casele fetelor. La miezul nopții, feciorii și bărbații se scaldau în râu în pielea goală ca să nu aibă boli și bube tot anul.

Începând cu ziua de Bobotează nu se spală haine vreme de nouă zile. Această sărbătoare încheie ciclul sărbătorilor de douăsprezece zile care marchează trecerea dintre ani.

În noaptea dintre Bobotează și Sântion (7 ianuarie), în Sârbi, se sărbătorește Crăciunul cel bătrân. În noaptea respectivă, se colindă ca de Crăciun.

*„Dumnezăule preabun,
Trimite-ne de Crăciun
Pă pământul păcătos
Pacea Domnului Hristos!
Sănătoși la primăvară
Să ieșim cu plugu' iar
Și cu oile pă lunci,
Bucurie pântru prunci.
Lasă Doamne soarile
Să ardă ogoarele,
Să deschidă mugurii
Să să coacă strugurii.
În tăte livezile
Să pască cirezile,
În tăte grădinile
Să zboare albinile
În tăte pădurile,
Să să cocă murile,
Păstă tăte moinile,
Să răsune doinele!
Pune Doamne pă răzoare,
Tăt de-un fluture și-o flore,
Și în traistă la săraci,*

*Tăt un măr și doi colaci!
Dă-ne Doamne lună plină
Și viață mai senină!
Limpezăște văile
Și ne-ndreaptă căile!
Iar nouă pântru colindă
Să ne scotă gazda-n tindă
O iagă și colăcei
Ca la Cana Galilei!
Nu că noi am fi săraci,
Și umblăm după colaci,
Da' noi știm că din bătrâni
Așe-i legea la români,
Să să bucure tăt satu,
Că s-o născut Împăratu'
Ce le-aduce fericire,
Pace și bună voire.
La anu' și la mulți ani!”*

